

Çer ystynin proletarlary biriklegeri

E. Taraxovskaja.

ÇЫЛУ ҚАЗАҒАН

К өсырген кизи I. D. Тозьјакова.

Қағиузына туғар редакторь D. I. Belousov.

Ойрот.
2-468

Е. Taraxovskaja.
Көсүрген кизизи I. D. Тозьякова.

Г.П.Б. в ЛНГР Ц
О.Э 1932 г.
АНТ № 426

Ҷылу казган.

Инв. № 1314

Çылу kazagan.

Çok, — çok, kalak, kolektivka-la varvasьm! kolektiv- dep neme menen uzazьn.

Kizi-le volgonьna uьmьdь vařkararga verbesim, uь- maьn vьriktirgen ɵmɵligine, uьmьdь vervejtem. Endrej-dep uulьm vaza onoor-ok tartьp, meni kolektivka kir dep turь.

Kederi cьk mьnaң, řilemir-dep, Avdoş adььp, syuri vɵrygin vazьnaң aьp, tuura cacьp, arvanьp turdь. Cecek-dep kьs, ajldьn bir toьььna kɵktɵnip oturup, enezin řaar kьlajьp kɵrip ajttь:

Bu sen, řaantaьn-la ,ne arvanьp tuьn, sranaj kizi sokkodьj turun, dedi.

Endrejdі korkudup volvos. Ol emdi ondert řařtu vol-dь, řkolgo řyrip vicikke yurenip turь. Onoң- do kici- nek volordo, nemeneң řaltanvajtan, emdi řaanap kel gende, enezin uyredip ajdьp turь. Endrej voo orto enezin mьnajda ajttь:

Çe, enem, sen voьn-da sananьp kɵrzɵn: turavьs řer poldu, stenevis ьřtalьp kalgan, turanьn ici karnuj. Taktanьn ystynde sen-le, Cecek ɵtrьgar, taktanьn aldьnda kuragandar, vozular turup řat. Kiziden volgoj-kuřta vazar řer çok volьp řat. Eki uьdь azrazaң.

da, oň turguzar çer çok. Ol ujlaryň syrekej tarçy, çaman çerге turup- çat. Olordo wozu kujrugь-la şyjmanarda çapna otyrgan. Avdoşdyň çyzine kujrugь-la tijdi. Endrej, oň kërölö, ajttь:

Çe kërzön, balkaştu çaman kujrugь-la seniң çyzine soktь —

Uj meniң ujym, meni kujrugь-la tijgen-de wolzo, seniң kereginiң war-wa?

Men woymnyň uymnyň kujrugьnaң çeskinwej turym, konjuşnjadagь çonnyň biriktirgen coltuk-kujruktu attaryň men kërğön emej. Ondogь attardyň kujrugьny oncozyn tonkьrajta kezip salgan. Emdi, kujruk çok-to at cьmьnyđ woymnaң ne-le çajladar?-der, Avdoş acьnyр ajttь.

Kujruk kajsyn ol? Sen ozo-woymnyň uymnyň wu dyzin kër, udawas-la kedyrtkdij turu, oň kërör kiziniң kuyni-de çok wolyр çat, oňny sydi-de көк, sujuk wolgon. Kolektivtiң kazaganyn көгөр wolzo, ondo çaryk-ta, aru-da, azralь-da syrekej çakşь. Sen eki ujunnyň wiryuzin kolektivtiң kazaganьna aparzaң. Deremneniң onco çurt uluzь wir ujdаң kolhozko bergен ucun, bistiң kolhozьwьsta emdi syt көр wolyр- çat. —

Ajdarda, seniң sanaaңca wolzo, ulus-la neni etse, men waza oo koştonьр turajьn-wa? Men woym wilete nimde, neni-le edejin dezem woymda: ak syt icer kuundy wolzom, ak syt icerim, ol emeze, көк-tө syt icerim, tuş kizige, ondo kerek çok, meң woym woyma eezi wologym. Meniң ujym mee enem oşkoş-wolyр çat, ujym çok wolzo, sraңaj enem çogьna tynej wolyр warat-der, Avdoş ajttь. Endrej tykyre-le ajttь:

Ba-taa, kyn izidip turarda, sen pьşpaska turьn. Mьnaјьр çatsaң sen, kacanda volzo, aamaј voloғьn, dedi.

Avdoş acьnala, uzun agaş aльр, Endrej çaar кьjғьрдь:

Men seңi, kulғurdь, bu agaş-la çьga sogorьm!

Ськ тьнаң kederi-! dep ajдьр, sogorgo çetkence, Endrej eki vozunьn ortoғьna çygyrip, көznөktөң сьgara kalьj-la кьjғьрдь:

Meni ськ dep ajtpazanda, men тьнаң varaғьm. Ezen volзьn-dep ajdala, çygyre verdi. Cecek katкьra-la, Endrejдин kijninen vardь.

Ertezinde Endrej— „—Grişkenin aļьna kelip Kөznөktөң кьjғьрдь:

Eј uul, Grişke, tur, varatan өјibis çede verdi, tur пөкөр, oroјтьғь volzovьs, ne volor!—Grişke ujkuзьra-пьр, acьпьр кьjғьрдь:

Ne кьjғьғьр турьn, көrzөң kyn emdee çetre сьkpaғan emtir; çaңь-çaңь-la кьрдьn vазьnaң көгynip турь. Bis ekydin vугyn maldьn kazaganьnda dezurnьj volotonьn sen undup saldьn-va?—dep, Endrej ajdarda, Grişke vазьn-өгө көdyrip:

Сьндар-ta, bis vугyn dezurnьj turu-ijne, men cat-la undudьm, meni ujku vазьр турь. Kaјda mee ştanьmdьber, men kapşagaj kijein dedi. Endrej-Grişkege ştanьn aльр-verip, mendedip ajttь:

Grişke kapşagaj kijin, oroј volvozьn. Grişke kijinip aльр көznөktөң сьgala, Endrej-le eky çaaşтьn suuzьna vacyldadьр vaskьladь.

Çaan eki-kat agaş turaga çetti. Uјдьn, vozunьn mөөгөni, koj-eckilerdin maaraganь ugььр turдь.

Oo kirgen-le woյնca, ֆանь օտօկտին ֆծծ, օլօննի, vaza ֆանь saap algan syttin ֆծծ ֆտtana verdi.

Endrej, ol castь kօr, bis oroյtьvadьs ijne, օյine-le keldibis. Stenedegi casta 4¹/₂ cas voldь.

Kollektivtin mal turar ֆыlu kazagandagь iֆti onco cas-la iֆtep-ֆat: stenede kadap kojgion raspisanijely turu:

4¹/₂ castan 5 caska ֆetre-օtօk ֆygarar.

5 " 6 " " " uյ saar.

6 " 7 " " " uյdь azraar, tygin

arulaar. Onoң-do օskօ iֆti ertennen tura enirge ֆetre-raspisanija aajьnca iֆtep ֆat.

Kederi tur Griֆke: ֆolgo, sen, ne turьn?

Ne voldь? dep Griֆke ֆerinen kьjmьktavaj kaja kօrip ajttь. Kօrօr volzo, avra kaљrap keleediri, onь kօrօle, Endrej tuura kaљdь.

Mee vaza kyrek veriger-dep ajttь.

Onoң ֆenin tyrip alala mendep iֆtejn verdi. Griֆke-nin iֆteer kyyni ֆok volgon, aљ-veri vazьp, stenedegi bicigen sօstօrdi kьsьљp ֆyrdi. Alton eki uյ turь. Uյ-la zajьn kicinek kьptu (stojlo), uյlar oncozь attu, kazь kьpta kandьj uյ turgan, onь adь bicilgen:

Kara vaֆ

Toңkyr uյ

Kara ֆaak

Օլօ uյ

Соkjьr vaֆ

dep, onco uյlardьn attarьn bicip saltь.

Ak kijimdy uյ saar ulus, savattarь-la ֆaңkьrap keldiler. Kicinek օtьrgьֆka օtьrp, ֆыlu suu-la uյdьn օmce

gin çunьp, ak kurgak vös-lө arçьp, onьn kijinde çar-
kьrada saaj verdiler.

Anacak-dep yj kizi, Cokьr vaştu ujdь saap:

„Cokьr-vaşt! tepklenve, tьm tur, ekem,-dep araai ajd-
nьp turdь. Ujьn saap aьp, Grişkege ajttь: sen, ne iş
çok çyriң, voo көrөrgө keldiң-ve dep, Anacak ar-
vanarda, Grişke ajttь:

Dnevnikti kem viciir, uj voьь viciir emes dedi.

Uj vaşkarьp trgan yj ulstar kyrek-le avranьn ystyne
өtөkti tyrcө ortozьna salarda, avra çyreverdi. Anca-mьn-
ca volvodь, kuru avra ojto keldi, vaza-la ystyne өtөk
salьp aьp çyrgysti.

Anacak uьn saap aьp, sytty savadьn veskege tur-
gustь. Grişke karmanьnaң vicik, karandaş alala viciidi.

Bygun, Aprel ajdьn 14 ci kyninde cokьr-vaş 11
kilometr...

Tfu, tataj, kilometr dep viciidim, kilogram dep
viciir kerek—dep ajdala, karandazьn oozьna suga—
suga, kilometr dep cijgen sösti kьrьp ijele, kilogram
dep viciip saldь.

Syt majlu, koju, sarь, amtandu, ol sytti icerge
kiziniң kyuni kelet, dep viciip saldь. Ol vicigeniniң
aldьnaң voььnьn adь-çolьn saldь.

Şkoldьn altьncь grupanьn yurencigi Grişke Şodo-
jev. Cokьr-vaş voo kelgeni eki aj voldь. Eң-vaş voo ke-
lerde onon kanca kilogram syt tyzetem, onь viciginen
kөр dep, Endrej suradь.

Akьr, emeş sakьp al emdi-le ajdьp vererim dep,
Greşke ajda-la tetradьnan vedredi.

Е-е, бу тартым, тьнда кунниң-ле зайьп алган
sydin vicip-aldым. Baştapкьзь бу:

Сокь-ваş-der attu ujdьн dnevniги.

Byгун baştapкь кyнде, Сокь-ваşтьн syди 5 kilo-
gram boldь, syди sujuk—kөк syт, бир муң salkovoj
акса-да verze, мен онь icipes edim. Ol vicigeninin
aldьнда өskө kizi тьнажда cijди: төгyндеве! бирде
salkovojга çапыс-та тамсь syт арттьспай tygeze icip
çаларьн-der, vicиди. Онь cijген kizi, aldьнда kol сал-
ган: Şkoldьн ycyncи вөlyгинин yyrencиги Semen So-
volкьн.

Е—е, көрzen! eki ajга bistin uј वोо тура-ла eki
katap көр syт verip турь. Бу çьлу kazaganda турган
ujlar oncoзь ондьн boldь-der, Endrej syynip ajтть.

Ezen-ve, uuldar! der mal vaşkaratan çаапывьс
kirip kelele ajтть.-Оньн çyзи кyнге, salkьнга aldьгьр
кьзарьр kaldь.

„Byгун bistin uј veskelejten kyn turu, bis nedele
zajьп byгyngи кyнде uј veskelejtenibis“.

Сокь-ваşть çedinip альр, çаан веşkenиң ystynde.
turgustь, сој-saldь, tartpasta, vaza бирди saldь. Beskezi
сој çаар çajьлдь. Көрөр volzo, тuj-ла 250 kilogram
boldь. Endrej dnevnikte vicilgenin көрyр turup ajтть:

Тартым. Сокь-ваş бир nedlege 4 kilogram syт
koшть. Çе, төнкyр uј deze, syт kozordon, карьн, бир
nedelenin ortozьна агьр, sytti 3 kilogram kirely çet-
pes verdi.

Ba-taa, ондьн volzo, ol tegin emes, veterinar kel-
ze, oo ajдьгар-der, mal vaşkaratan çаапывьс ajтть.

Ej-ej! tuura tuurɣar-dep, ŧotko tudunganca, uɟ kiceejten yɟ ulustar keldi. Uɟdɛn belin ŧotko-lo ɕɰzarga, uɟ sraɟ ɕazanɣr turdɣ, arulanɣr, kilen volɣr, surkurap tura verdi. Amtandu kursaktɣ uɟlar macɣldadɣr, saɟnar, ɕiglep turgladɣ. Ol kursakta: kartoŧko, sveklo, vɣukre, ɕe onon-do vaŧka amtandu neme var. Olordɛn ɕip turaganɣn kərələ, Griŧkenin kursak icer kuuni keldi. Ol erten tura, mendegen vojɣnca, saɟ-da icrej kelgen. Onojɣr aŧtaarda, Griŧke karmanɣnan kalaŧ ɕɰgarɣr aɣr, Anacaktan bir ajak syt syrap aɣr, azandɣ. Onon aɣr uɟavaj ak kijimdy, ak vərəkytɣ, kəzinde ŧilidy, kolɣnda deze karandaŧtu veterinar kirip keldi.

Uɟ oorɣdɣ-dep Endrej ajttɣ. Veterinar ŧili kəzin ɕazar aɣr, Griŧke ɕaar kəɣyp, uncukraj turdɣ. Ooru uɟɟa ɕuuktaj vazɣr, kujrugunɣn aldɣna uzuun gradusnik suktɣ.

Onɣn kijninde, uɟdɛn vazɣnan tudɣr, alvadap oozɣn aɕɣr kərdi, uɟdɛn ɕigen kursagɣn vɰzɣratan organdarɣ emeŧ oorugan emtir dep, veterinar ajttɣ.

Ol ajtkan ermekti, bistin səs-le ajdar volzo, uɟdɛn ici ooru dep səs-kə kelizer emtir dep, Endrej kuucɣndadɣ.

Veterinar oozɣn aɕɣr, ermek ajdaɣn dep turgan-ca kenetejin kɣɟɣ, ɣɟ-ɕɟɟɣt uguldɣ. Veternar onɣn ga-la:

Bu-ne voldɣ? dep, suradɣ.

Endrej: Ol enem ɣɟlap turgan emtir dep, ajdala ezik ɕaar ɕygyrdi.

E-e, kalak, kajran menin kara vaştu uřm, men seni azrap kiceevedim-be dep, Endrejdiñ enezi Avdoş sьktar, ьjlar turar-da, Endrej ajttь:

Ne mьnda ogurьp turuñ, uřn ɵlɵ verdi-be?

Çe, uncukra! Kara uřm ɵlzɵ, men ne volorьm-dep, Avdoş ьjlar turdь.

Çe, vi, kandьj volup turu-dep, veterinar acьpьp ajdala, řili kɵzin suurьp ijdi.

Kecedєn-le veri kursak çivejt, suu-da icrejt, kur-saktь srañaj çьtavas voldь. Cilekejin agьzьp turu, kɵzi deze sook, kɵrɵgɵ korkuřtu volup vardь. Kɵr-vɵj, onь men emdep volvosьm. Beri ekeliger, men onьñ temperaturazьn kɵrɵtɵm-dep, veterinar ajttь. Ajdarda, Avdoş: Ol veri kelvej turь, eziktiñ çapьn-la turь, dedi.

Endrej cьgarь vařp, uřdь ajdar ekelerde, Anacak kajkar ajttь:—Ba-taa, vi, seniñ uřnđь kɵrɵgɵdɵ volvos, çuk-le tere, sɵok artь, edi-kanь cek aga verdi.

Avdoş arь-beri kɵrɵlɵ:—Cьndar-ta, mьnda syre-kej çakřь, vi kazagan, vistiñ turanañ aru volьp çat, dedi.

Veterinar uřdь kɵrɵlɵ:— çe, çaa-la, vi uřnđь temperaturazь çaap volьptьr dep, ajttь.

Endrej ugala ajttь:— vistijnce volzo, lixoradka dep ooru volor.-

Onon veterinar turala ajttь:— vi uřdь syrekej kiceep, emdeer kerek, emdeveze, vi neme volvos.

Sen, Avdoş, vi uřnđь mьnda artьzьp koj, ol ojto çarana verer. Seniñ kolьña turza, ol neme volvos. See çapьs cokur uř-da volor-dep, Anacak, Avdořko

ajtt̄. Avdoş çerinen кѣпмьктапвај, bir kezek uncuk-
raj turala ajtt̄:

Çe, arьk, ooru, çaman uј slerge turgaj-la, Cookur uјm
semis, çakşь uј, mende turzьn, dedi.

Paratanьn çanьnda, bir kezek uј ulus savattarь-
la şaңkьrap uј saarga kelglediler. Bazьndagь—çyzyn
cookьr öndy arculdarь kunge çaraş көrinip turь.
Kөznөktөrinen curananьn tavьzь ugulьp turdь. Koj-
dьn maарaganь, vozunьn, uјdьn mөөrөгөni vaza
ugulьp turdь. Ajlandьra-la tavьş volьp turdь. Agaşka-
la, Nataşka eki-uј kizi, uјь çok-to volzo, eki savat syt
aparьp turь.

Temir avra keldi. Koştogon at-т̄m turvaj, kolь-
la sarcьp, pьşkьp turu. Sytty çaan fljagalardь avra-
nьn ystьne turguzьp alala, syttin zavodь çaar çyrgysti.

Ваазь 13 акса.

~~26673~~

26673

	Ойрот.
	2-468

